

met, som ligger bag ved dette Lovforslag, vil jeg fremhæve en Udtalelse af Professor Høffding kort før Jul, da han holdt sin sidste Forelæsning. Den er faldet mig paa Sinde, medens jeg tænkte over dette Spørgsmaal, den vakte straks min Opmærksomhed, thi den har Bud til hver en Borger, der tænker over politiske Forhold, den har først og fremmest Bud til Politikere og da navnlig til Lovgivere, den er et virkeligt Plets kud. Professoren omtalte Menneskenes Stilling til Problemerne til forskellige Tider og udtalte om vor Tid, at i den kunde Alverden løse Problemer, men der var ingen der kunde stille dem. Om nogen Sinde denne Udtalelse bliver levende for en, maa det være ved Forelæggelsen af dette Lovforslag. Det er nu ikke saa underligt, at al Verden i vor Tid giver sig af med at løse Spørgsmaalene, men ingen med at stille dem, fordi det at stille et Problem kan kræve Aars Studier, Iagttagelser og Overvejelser. Løse Problemer kan derimod mange Mennesker en Søndag Eftermiddag, naar de tager sig en Skraber i deres Lænestol. Bliver saa denne Løsning ved Tidernes Ugunst til en Lov, saa gaar Loven dog ikke ud over dem selv, den gaar ud over andre, og den hindrer den rigtige Løsning i at komme frem. En Løsning maa altid hvile paa *Forstaaelse* af Problemet, paa Erkendelsen af Problemets Udspring og Væsen og den Gavn og Skade, som det Fænomen, Problemet er knyttet til, kan gøre. Man maa skelne mellem *Symptomer*, der lader sig fjerne, og mellem, hvad man kunde kalde *konstitutionelle Lidelser*, som hidrører fra selve Fænomenets Natur, og kommer man endelig efter at have klaret alt dette til Løsningen, bliver den jo dobbelt vanskelig i et Tilfælde som dette, hvor man staar overfor et Problem, en Foreteelse, som man egentlig ingen Sympati har for, som man helst vilde behandle paa den nemmest mulige Maade, nemlig slaa den ned, men som man er nødt til at acceptere, fordi den nu en Gang er Livet, fordi den er Udtryk for Udviklingen, fordi den er skudt frem af Udviklingen. Derfor er der ikke noget at stille op med denne Foreteelse andet end det, man altid maa gøre overfor Problemer, der rejser sig paa denne Maade: man maa ikke tage dem raa, saadan som de kommer fra Naturens Haand, men man maa give dem en Kulturbehandling, saaledes at der opstaar Vækster, der samtidig med, at man maaske ikke kan borteliminere alt skadeligt fra dem, alligevel gør den Gavn, de er bestemt til at gøre.

Hvad jeg nu først og fremmest skal

i dette Spørgsmaal, er at forsøge paa at stille Problemet. Dette Forsøg er nemlig ikke gjort i Lovforslaget. Lovforslaget handler om „visse Virksomheder“, som det hedder, og da de Herrer Forslagsstillere naturligvis har Følelsen af, at denne Betegnelse dog er for flydende, har de søgt at give en nærmere Bestemmelse ved at sige, at det skal være visse Virksomheder „af monopolagtig Karakter“, „som er i Stand til at udøve“, som det hedder i Lovforslaget — jeg beder om Tilladelse til at citere nu og senere — „en bestemmende Indflydelse paa Pris og Omsætningsforhold i det indenlandske Marked eller en betydende Del deraf“. Dette er saa vage og ubestemte Udtryk, at der egentlig ikke i en Lovgivning er noget at stille op med dem, og ganske logisk vil Forslagsstillerne derfor ogsaa have os til at oprette en særlig Institution, som skal afgøre, hvilke Virksomheder det egentlig er, man lovgiver om. Men dermed er Sagen jo helt ude af Lovgivningsmagtens Hænder. Der foreslaas oprettet en Institution, „Tilsynsraadet“ kaldes den, som udøver en Slags Domsmagt; den ærede Ordfører for Forslagsstillerne brugte netop dette eller et ganske lignende Udtryk, da han omtalte Forslaget; den skal udøve en Slags Domsmagt ved at afgøre, hvem der skal falde ind under Loven, og derefter skal denne Lov altsaa anvendes paa dem. Og hvem skal saa denne Instans ramme? Det er ikke Monopoler, men det er Virksomheder af en „monopolagtig Karakter“; det er ikke Virksomheder, der kan diktere Prisen, men det er Virksomheder, der kan „udøve en bestemmende Indflydelse“ paa Prisen. Man maa da med Forbavelse spørge sig selv: Hvor er egentlig Grænsen? Hvor langt skal denne Grænse ligge fra det Punkt, hvor Virksomheden kan diktere Prisen? En „bestemmende Indflydelse“ paa Prisdannelsen kan jo udøves af mangfoldige Forretninger, som heller ikke de ærede Forslagsstillere vilde bringe ind under Loven. Vi har atter her flydende Udtryk. Og denne „bestemmende Indflydelse“, der skal være Forudsætningen for, at en Virksomhed kan falde ind under Loven, gælder ikke blot Prisen, men den gælder ogsaa Omsætningsforholdene. Jeg er ikke helt klar over, hvad man egentlig mener dermed; menes der, at Virksomheden kun sælger til visse Kunder og afviser andre, eller mener man, at Transportvirksomheder afslutter Særoverenskomster, eller hvad mener man? Forslagsstillerne